

1 Kommunalt selvstyre

Kommuneloven er rammen for hva en kommune er og kommunenes handlingsrom

Viktige forslag fra utvalget:

1. *Lovfeste det kommunale selvstyret.*
2. *Lovfeste at begrensninger i det kommunale selvstyret må ha hjemmel i lov.*
3. *Lovfeste enkelte prinsipper for nasjonale myndigheters forhold til kommunene*

2 Folkestyre

Kommunene har en sentral posisjon i det norske samfunnet. De har ansvar for lovpålagte oppgaver på mange viktige sektorer. De yter tjenester innen oppvekst, opplæring, helse og omsorg, tjenester som vi har behov for gjennom hele livsløpet, og de er arealforvaltningsmyndighet. Kommuneloven regulerer hvordan de folkevalgte kan ta beslutninger og styre på vegne av innbyggerne i kommunene. I forlengelsen av dette har utvalget lagt vekt på å klargjøre den folkevalgte styringen av kommunene, og på å gjøre skillet mellom folkevalgte og administrasjon tydeligere. Dette markeres både ved å understreke og tilrettelegge for kommunestyrets overordnede og strategiske funksjon og ved å presisere kommunedirektørens rolle.

Viktige forslag fra utvalget:

1. *Tydeliggjøre rollen til de folkevalgte og til administrasjonen, blant annet gjennom å gjøre skillet mellom dem klarere.*
2. *Åpne for at kommuner kan bestemme at ordføreren skal velges direkte av innbyggerne.*
3. *Utvide adgangen til å ha fjernmøter i kommunestyret og andre folkevalgte organ.*
4. *Utvide de folkevalgtes rett til innsyn i administrasjonens dokumenter.*
5. *Innføre "kommunedirektør" som ny, kjønnsnøytral tittel på lederen av kommunens administrasjon.*

3 Effektive, tillitsskapende og bærekraftige kommuner

Det har stor betydning for samfunnet og den enkelte innbygger hvordan kommunene løser sine oppgaver. Kommunene forvalter en stor del av fellesskapets midler, infrastruktur og andre formuesverdier. Kommunene må være effektive, ha god økonomisk styring og opptre på en tillitsskapende måte. Utvalget mener disse målene må gjenspeiles i kommuneloven og foreslår blant annet at verdiene effektivitet, tillit og bærekraft kommer uttrykkelig frem av lovens formålsbestemmelse.

Viktige forslag fra utvalget:

6. *Styrke åpenhet og innsyn i kommunene ved blant annet nytt krav om at kommunens informasjon om virksomheten skal inkludere virksomhet som andre rettssubjekter utfører på vegne av kommunen og ved krav om at kommunene skal legge til rette for*

at alle kan få tilgang til informasjon om virksomheten. I tillegg skal krav om møteoffentlighet gjelde for alle folkevalgte organer.

- 7. Lovfeste at ordfører på visse vilkår skal kunne suspenderes eller fratras vervet som folkevalgt.*
- 8. Lovfeste at kommunedirektøren har ansvaret for personalsaker som ansettelse og oppsigelser.*
- 9. Lovregulering av regionrådmodellen og en ny organisasjonsform - kommunale oppgavefelleskap.*

4 Kommunal økonomi

En sunn økonomi og økonomisk handlefrihet er forutsetninger for et levedyktig kommunalt selvstyre og et sterkt lokaldemokrati. Kommuneøkonomien er også avgjørende for å kunne ivareta rollene som tjenesteprodusent og samfunnsutvikler. Uten god økonomistyring, vil kommunene kunne miste både legitimitet og omdømme.

Viktige forslag fra utvalget:

- 10. Lovfeste en generalbestemmelse som slår fast at kommunene skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.*
- 11. Lovfeste en plikt til å benytte finansielle måltall som et verktøy for den langsiktige styringen av kommunenes økonomi, med tilhørende utvidet krav til å redegjøre for kommunens økonomi i årsberetningen.*
- 12. Nye regler for avslutning av kommuneregnskapet som krever at eventuelle merforbruk må dekkes inn umiddelbart så langt det finnes tilgjengelige midler (egenkapital eller overskudd).*
- 13. Nye regler for beregning av minimumsavdrag på lån, som for flere kommuner vil kunne bety en plikt til å øke låneavdragene.*
- 14. Klargjøre rettsvirkningene av at en kommune foretar disposisjoner i strid med økonomibestemmelsene.*
- 15. Fange opp kommuner med økonomisk ubalanse på et tidligere tidspunkt gjennom enkelte endringer av kriteriene for å bli omfattet av ROBEK-ordningen.*

5 Kontroll og tilsyn

Etter utvalgets vurdering er god egenkontroll i kommunene av stor betydning. Kommunestyret er avhengig av god egenkontroll for å ivareta det overordnede kontrollansvaret. En god egenkontroll vil kunne sikre bedre økonomistyring og bedre etterlevelse av lovkrav, forebygge risiko for misligheter og styrke tilliten til kommunen. Dette vil igjen bygge opp under det kommunale selvstyret og legge til rette for at behovet for statlig kontroll og tilsyn minsker. Utvalget foreslår å styrke egenkontrollen på flere måter.

Viktige forslag fra utvalget:

- 16. Lovfeste en ny og mer omfattende bestemmelse om internkontroll til erstatning for internkontrollregulering i særlovgivningen.*

17. Lovfeste krav om rapportering om internkontroll og tilsyn til kommunestyret.
18. Tydeliggjøre og styrke kontrollutvalgets og revisjonens oppgaver, blant annet ved at eierskapskontroll defineres som revisjon og ved at revisjonsmandatet til regnskapsrevisor tydeliggjøres
19. Øke minimumskravet til antall medlemmer i kontrollutvalget fra tre til fem, videreføre de strenge valgbarhetsreglene for valg til kontrollutvalget, samt utelukke personer med sentrale verv eller stillinger i kommunale selskaper fra valg til kontrollutvalget.
20. Etablering av en nasjonal ordning for kvalitetskontroll med revisorer i kommunesektoren.
21. Styrke fylkesmannens rolle ved samordning av tilsyn, ved at fylkesmannen gis mer myndighet overfor øvrige statlige tilsynsmyndigheter til å hindre at omfang og detaljeringsgrad ved tilsyn mot den enkelte kommune blir for stort.